

Motion om kostnader för att upprätthålla en god arbetsmiljö i skolan

Motion av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att staden reviderar samverkansavtalet med Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) så att bolaget tar kostnader för skolans arbetsmiljö och säkerhet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser att förslaget ligger i linje med den översyn som görs av samverkansavtalet för pedagogiska lokaler som leds av stadsledningskontoret.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till delar av förslaget. Nämnden konstaterar vidare att det pågår en översyn av samverkansavtalet där frågan om inpasseringssystem behandlas. Nämnden anser dock att arbetsmiljö och säkerhet är en alltför generell kategori av åtgärder för att det ska vara möjligt att överföra allt ekonomiskt ansvar för detta. Slutligen anser nämnden att motionens förslag kan få konsekvenser för den andel av nämndens budget som kan betalas ut till skolorna.

Stockholms Stadshus AB anser i likhet med Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) att ansvarsfördelningen kring säkerhetsfrågan, som lås, passerkontroll och larm, är ett prioriterat område. Det är således positivt att kommunstyrelsen har beställt en förstärkt utredning kring dessa frågor och att det ska omhändertas inom ramen för den översyn och revidering av samverkansavtalet som nu pågår.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Den rödgröna majoriteten delar bilden av att elektroniska passersystem är en viktig del i skolornas säkerhetsarbete. Detta inte minst när det kommer till att hålla obehöriga personer utanför skolan och motverka stölder, skadegörelse och annan brottslighet. Just därför har vi också gett SISAB och stadsledningskontoret i uppdrag att utreda om kostnaderna för installation av passersystem kan bäras av SISAB. Just nu pågår diskussioner om hur detta kan regleras inom ramen för ett nytt samverkansavtal. Ambitionen är att fler skolor ska kunna utrustas med elektroniska passersystem för att uppnå samordningsfördelar och undvika att den enskilda skolans ekonomi blir ett hinder i skolans säkerhetsarbete.

Däremot är vi skeptiska till att generellt föra över hela det ekonomiska ansvaret rörande investeringar i skolornas arbetsmiljö och säkerhet. För det första kommer det flytta besluten om skolmiljön längre ifrån skolan och minska skolornas rådighet över den egna arbetsmiljön. För det andra riskerar det leda till kraftiga hyresökningar för stadens skolor när allt fler kostnader läggs på hyran. För ett flyttat ekonomiskt ansvar skulle inte innebära att kostnaderna försvinner, bara att kostnaderna istället läggs på skolornas lokalhyra. Just nu befinner sig stadens skolor i ett läge med ett drastiskt minskande elevantal vilket riskerar leda till att mindre pengar kan gå till lärare och undervisning. I det läget behöver vi göra allt för att hålla skolornas lokalkostnader nere, inte öka dem på bekostnad av undervisningen.

Bilaga

Motion om kostnader för att upprätthålla en god arbetsmiljö i skolan, dnr KS 2025/639-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra.

Föredragande borgarråd skriver att kostnaderna för att upprätthålla en god arbetsmiljö i skolan inte försvinner, bara att kostnaderna istället läggs på skolornas lokalhyra. Att vissa skolor kommer att få ökade kostnader och andra lägre kostnader förtar inte orimligheten i att vissa skolor inte kan göra investeringar i sin arbetsmiljö eftersom de inte har råd.

Liberalerna anser att det nuvarande ansvaret inte är rättvis fördelat: många kostnader som rör lokalrelaterade arbetsmiljöåtgärder – till exempel ljudisolering, inpasseringssystem och ventilation – läggs på den enskilda skolan, trots att det egentligen handlar om fastighetsfrågor där SISAB som fastighetsägare borde ha ett

större ansvar. Att skolornas handlingsfrihet minskar och att kostnaderna ändå kvarstår i helhetsskala är inte något som kan användas som automatiskt skäl för att låta skolor bära hela ansvaret som idag. Det skulle kunna finnas mellanting: att vissa basnivåer av arbetsmiljöåtgärder ingår i fastighetsansvaret, medan kompletterande insatser fortfarande kan skötas av skolan. Som systemet ser ut idag existerar en orättvisa mellan skolor.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 15 april 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs att kostnadsansvaret för uppgradering av föråldrade inpasseringssystem ligger på den specifika skolan enligt nuvarande samverkansavtal mellan staden och SISAB. Detta menar motionären innebär att säkerheten på skolan avgörs på huruvida skolans ekonomi kan bära uppgraderingen. I en tid när elevunderlaget minskar i antal blir det ekonomiskt utmanade för verksamheterna. Motionären önskar därför att det blir en fastighetsägarfråga istället för en kostnad för verksamheten när man behöver uppgradera inpasseringssystem som samverkansavtalet idag gör gällande.

Utöver detta anser motionären att andra kostnadsposter som hör till skolornas arbetsmiljö såsom ventilation, ljudisolering i matsal, köksinvesteringar med mera, bör flyttas från verksamhetskostnad till kostnad för fastighetsägare.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att en god arbetsmiljö och hög säkerhet i stadens pedagogiska lokaler är en förutsättning för att driva väl fungerande pedagogiska verksamheter.

Stadsledningskontoret konstaterar att för att säkerställa en god arbetsmiljö och hög säkerhet behöver verksamheten utöver, rena lokalanpassningar och moderna säkerhetssystem, arbeta med uppdaterade rutiner, ordningsregler och bemanning. Ett generellt överförande av allt ansvar till SISAB för lokalanpassningar gällande arbetsmiljö och säkerhet riskerar därför att leda till komplicerade frågor kring gränsdragning och prioritering och det kan inte heller uteslutas att den sådan generell lösning kan bli kostnadsdrivande för samverkansavtalet.

Stadsledningskontoret leder arbetet för en översyn av stadens samverkansavtal med SISAB och kostnadsansvarsfördelning för lokalanpassningar gällande arbetsmiljö och säkerhet, ligger i linje med detta arbete.

Stadsledningskontoret konstaterar att SISAB finansieras av hyresintäkter och att verksamheternas hyreskostnader betalas inom berörd nämnds budget. Det innebär att om kostnadsansvar flyttar från hyresgäst till hyresvärd behöver SISAB få ökade intäkter via hyrorna. Samverkansavtalet reglerar kostnadsfördelningen mellan hyresgäst och hyresvärd. Hur exempelvis hyresgästen fördelar sina kostnader internt regleras inte av samverkansavtalet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelse som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Reservation av Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till delar av motionens förslag, men anser att kostnader för arbetsmiljö och säkerhet är en alltför generell beskrivning för att ligga till grund för en revidering av samverkansavtalet. Arbetsmiljö och säkerhet hanteras inom en bred kategori av åtgärder, och angränsar dessutom till rena verksamhetsfrågor som rutiner, ordningsregler och bemanning. Ett generellt överförande av allt ansvar för lokalanpassningar gällande arbetsmiljö och säkerhet riskerar därför att leda till komplicerade frågor kring gränsdragning och prioritering.

Skolorna har i dag rådighet att prioritera och initiera mindre lokalåtgärder på eget initiativ. Enligt samverkansavtalet ska byggåtgärder med en kostnad under 500 000 kronor direktfinansieras av hyresgästen och kan därför inte läggas på hyran. Rektor har ekonomisk delegation upp till denna summa. Det är därför normalt skolan som finansierar mindre åtgärder, medan åtgärder med en högre kostnad hanteras av central förvaltning. Förvaltningen ser fördelar med detta och anser att denna ordning inte bör förändras på ett generellt plan. Alternativet – att även mindre byggåtgärder hanteras av central förvaltning – skulle innebära fler prioriteringar och längre ledtider, samtidigt som skolornas handlingsfrihet minskar.

Det finns dock flera undantag i dagsläget. Exempelvis hanteras kostnader för larm och ventilation numera rutinmässigt av central förvaltning. Det finns även centrala medel alternativt extra investeringsutrymme att söka för att hantera merkostnader vid nybyggnation och större ombyggnationer.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till motionens förslag avseende ansvar för inpasseringssystem. Förvaltningen anser att ett mer samlat ansvar för inpasseringssystem hos exempelvis SISAB skulle innebära bättre förutsättningar för samordning. Därför har förvaltningen i tidigare dialog med SISAB angående översyn av samverkansavtalet framfört öppenhet inför att samla detta ansvar.

Samverkansavtalet reglerar hur olika kostnader hanteras och vilken aktör som ansvarar för vilka delar av skolans lokaler. Avtalet gäller mellan SISAB och Stockholms stad, och utbildningsförvaltningen har därför inte rådighet att på egen hand förhandla om ändringar i avtalet.

För närvarande pågår en översyn av samverkansavtalet under ledning av stadsledningskontoret, där en av de frågor som är uppe för diskussion är just ansvar

för inpasseringssystem. Samtal mellan SISAB, Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret förväntas fortlöpa under hösten.

Vidare har förvaltningen i verksamhetsplanen för 2025 fått i uppdrag av utbildningsnämnden att undersöka vilka skolor som har elektroniska inpasseringssystem samt se över om det finns behov och förutsättningar att utrusta fler skolor med sådana system i trygghetsskapande syfte. I detta uppdrag ingår även att undersöka om finansieringsmodellen för sådana åtgärder är ändamålsenlig.

Förvaltningen vill slutligen framhålla att SISAB finansieras av hyresintäkter och att skolornas hyreskostnader betalas inom utbildningsnämndens budget. Att fler kostnader läggs på hyran kan i förlängningen innebära att den del av schablonen som betalas ut till skolorna måste minskas. Ett förändrat investeringsansvar kan alltså leda till bättre förutsättningar för den enskilda skolan avseende lokalkostnader som berör arbetsmiljö och säkerhet, men har i praktiken begränsad effekt på summan av förvaltningens ekonomi som helhet. En förändring av ansvaret för samtliga kostnader av den typ som lyfts i motionen kan innebära stora omfördelningar av kostnader. En sådan förändring skulle därför förutsätta en grundlig utredning av de ekonomiska konsekvenserna, samt tydliga avgränsningar och definitioner av vad som ska anses vara en arbetsmiljö- eller säkerhetsåtgärd.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 27 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser i likhet med SISAB att ansvarsfördelningen kring säkerhetsfrågan, som lås, passerkontroll och larm, är ett prioriterat område. Det är således positivt att kommunstyrelsen har beställt en förstärkt utredning kring dessa frågor och att det ska omhändertas inom ramen för den översyn och revidering av samverkansavtalet som nu pågår.

Underremisser

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB lyfter att genom samverkansavtalet har bolaget och staden ett gemensamt ansvar att, med koncernnyttan i fokus söka lösningar och eftersträva att hålla samtliga kostnader nere, oavsett ansvar.

Under 2024 påbörjades ett arbete med att se över olika delar i samverkansavtalet där möjliga alternativ gällande ansvar kring lås och larm ingår. I tertialrapport 1 2025 har kommunstyrelsen beställt en förstärkt utredning i syfte att finna en lämplig nivå på standard för teknikpaketet kopplat till systemen för passerkontroll och inbrottslarm.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att bifalla motionen.
3. Att därutöver anföra.

Liberalerna delar förvaltningens insikt i att skolors arbetsmiljö bör prioriteras. Den påverkar både elevernas förutsättningar och personalens arbetskraft. Men vi anser att det nuvarande ansvaret inte är rättvis fördelat: många kostnader som rör lokalrelaterade arbetsmiljöåtgärder – till exempel ljudisolering, inpasseringssystem och ventilation – läggs på den enskilda skolan, trots att det egentligen handlar om fastighetsfrågor där SISAB som fastighetsägare borde ha ett större ansvar. Förvaltningen medger att den ordning vi föreslagit kan ha samordningsvinster, särskilt vad gäller inpasseringssystem.

Förvaltningen pekar också på att om SISAB tog ett samlat ansvar och åtgärder flyttades utanför skolornas egna budgetar, skulle skolornas handlingsfrihet kunna minska och att kostnaderna ändå kvarstår i helhetsskala. Det är en rimlig invändning, men inte något som kan användas som automatiskt skäl för att låta skolor bära hela ansvaret som idag. Det skulle kunna finnas mellanting: att vissa basnivåer av arbetsmiljöåtgärder ingår i fastighetsansvaret, medan kompletterande insatser fortfarande kan skötas av skolan.